

ראש השנה ה

דברים פרק טז

(יג) חג הסוכות תעשה לך שבועת ימים באסף מגרנד ומקבד : ... (טז) שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני ה' אלקיך במקום אשר יבחר בחר המצות ובחר השבועות ובחר הסוכות ולא יראה את פני ה' ריקם :

תנא קמא	רבי שמעון	רבי מאיר	רבי אליעזר בן יעקב	רבי אלעזר בר' שמעון
שלושה רגלים	שלושה רגלים כסדרן, וחג המצות תחלה	רגל אחד	שני רגלים	חג הסוכות
כח המצות ואח הכפצות ואח הסוכות	כח הסוכות לומר שזה אחרון.	ובאת מה והבאת מה.	אלה תעשה' כמאצ'כט, מיעוט מועדים – שנים	כח הסוכות,
מה לומדים ר' מאיר ור' אליעזר בן יעקב מהפסוק כח המצות ואח הכפצות ואח הסוכות? ומאיפה תנא קמא ור' שמעון לומדים דין זה?	קושי: ותנא קמא ורבי שמעון תשלומין לעצרת מנא להו? תירוץ: נפקא להו מדתני רבה בר שמואל. דתני רבה בר שמואל: אמרה תורה מנה ימים וקדש חדש, מנה ימים וקדש עצרת, מה חדש למנויו - אף עצרת למנויו. קושי: אימא עצרת חד יומא! תירוץ: אמר רבא. אטו עצרת יומי מנינן, שבועי לא מנינן? והאמר מר: מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי. ועוד: ח הכפצות כתיב.	קושי: ורבי מאיר ורבי אליעזר בן יעקב, האי כח המצות ואח הכפצות ואח הסוכות, מאי דרשו ביה? תירוץ: מיבעי להו לכדרכי אלעזר אמר רבי אושעיא. דאמר רבי אלעזר אמר רבי אושעיא: מניין לעצרת שיש לה תשלומין כל שבעה - תלמוד לומר כח המצות ואח הכפצות ואח הסוכות, מקיש חג השבועות לחג המצות, מה חג המצות יש לו תשלומין כל שבעה - אף חג השבועות יש לו תשלומין כל שבעה עוד קושי: אלא למאי הלכתא כתיב רחמנא לח הכפצות? תירוץ: לאקושיה לחג המצות, מה חג המצות טעון לינה - אף חג הסוכות טעון לינה. שאלה על התירוץ: והתם מנלן? תשובה: דכתיב (דברים טז) ופניו בקר והלכת לאהליך.		

ברייתא (מהדף הקודם): תנו רבנן: חייבי הדמין, והערכין, החרמין, וההקדשות, חטאות, ואשמות,

עולות, ושלמים, צדקות ומעשרות, בכור ומעשר ופסח, לקט שכחה ופאה

קושי: ופסח בר מיקרב ברגלים הוא? פסח זימנא קביעא ליה, אי אקרביה - אקרביה, ואי לא אקרביה - אידחי ליה!

תירוץ 1: אמר רב חסדא: פסח כדי נסבה.

תירוץ 2: רב ששת אמר: מאי פסח - שלמי פסח.

קושי על תירוץ 2: אי הכי היינו שלמים!

תירוץ: תנא שלמים הבאין מחמת פסח, ותנא שלמים הבאין מחמת עצמן. סלקא דעתך אמינא; הואיל ומחמת פסח קאתו - כפסח דמו, קא משמע לן.

דברים פרק כג
 (כב) כי תדר נדר להי אלקיד לא תאחר לשלמו כי דרש ידרשנו ה' אלקיד מעמך והיה בך חטא :

שאלה על הדברים שהוזכרו בברייתא : מנהני מילי?
 תשובה : דתנו רבנן :

אינ לי אלא נדר	כי תדר נדר
נדבה מנין ? - נאמר כאן נדר, ונאמר להלן (ויקרא ז) אט נדר א נדרה.	
מה להלן - נדבה עמו, אף כאן - נדבה עמו	
אלו הדמין, הערכין, והחרמין, וההקדשות	פה' אלהיק
הוא ולא חילופיו	א תאחר infel
אלו חטאות ואשמות עולות ושלמים	כי דרש ידרשנו
אלו צדקות ומעשרות ובכור	ה' אלהיק
זה לקט שכחה ופאה	מצחק
ולא בקרבנך חטא	והיה בק חטא

דיון בדברי הברייתא

1. אמר מר : א תאחר infel - הוא ולא חילופיו.

שאלה : חילופי מאי? אי חילופי עולה ושלמים - מקרב קרבי, אי חילופי חטאת - למיתה אזלא!
 אלא, מאי חילופיו?

תשובה 1 : חילופי תודה. דתני רבי חייה : תודה שנתעברה בתמורתה, ומתה אחת מהן - חברתה אין לה תקנה. היכי ליעביד?

ליקרב וליקריב לחם בהדה ליקרבה בלא לחם
 - דלמא תמורה היא. - דלמא תודה היא.

דחייה : והא, כיון דלאו בת הקרבה היא, קרא למעוטי למה לי?

תשובה 2 : אמר רב ששת : לעולם למעוטי חילופי עולה ושלמים. והכא במאי עסקינן - כגון שעברו עליו שני רגלים, והומם וחיללו על אחר, ועבר עליו רגל אחד. סלקא דעתך אמינא : הואיל ומכח קמא קאתי - כמאן דעברו עליו שלשה רגלים דמי, קא משמע לן.
 קושי : ולרבי מאיר, דאמר : כיון שעבר עליו רגל ראשון עובר בבל תאחר, מאי איכא למימר?

תירוץ : אמר רבא : הכא במאי עסקינן - כגון שהומם בתוך הרגל, וחיללו ועבר עליו הרגל. סלקא דעתך אמינא : הואיל ומכח קמא קאתי - כמאן דעבר עליה כוליה רגל דמי, קא משמע לן.

2. והיה בק חטא - ולא בקרבנך חטא.

קושי : והא מהכא נפקא? מדאחרים נפקא! דתניא, אחרים אומרים : יכול יהא בכור שעברה שנתו כפסולי המוקדשין ויפסל - תלמוד לומר (דברים יד) ואכלת לפני ה' אלהיק... מצחק דצחק תירשק ויזהרק וכרת בקרב וצאק. מקיש בכור למעשר, מה מעשר אינו נפסל משנה לחברתה - אף בכור אינו נפסל משנה לחברתה.

תירוץ : איצטריך, סלקא דעתך אמינא : הני מילי - בכור, דלאו בר הרצאה הוא, אבל קדשים, דבני הרצאה נינהו - אימא לא לירצו, קא משמע לן.

